

КРИЗОВІ ЯВИЩА В РИМСЬКІЙ ІМПЕРІЇ. Поділ Римської ІМПЕРІЇ.

S·P·Q·R

ПЛАН УРОКУ:

- 1. Криза Римської імперії.
- 2. “Солдатські” та “сенатські” імператори.
- 3. Реформи Діоклетіана.
- 4. Реформи Константина.

РИМСЬКА ІМПЕРІЯ у II ст. н.е.

РИМ VII ст. до н.е. – IV ст. н.е.

- Рим на початку VII ст. до н.е.
- Рим за доби Республіки (до 31 р. до н.е.)
- Рим часів імперії (до початку V ст. н.е.)

- Цифрові позначення:
1	Елліністичні міста	15	місто Адріана
2	місто Нарама	16	місто Бонна
3	місто Південна	17	місто Бельгій
4	Паннонія	18	місто Мавроріа
5	місто Марса	19	місто Фабіана
6	місто Карфаген	20	місто Сугамма
7	Дакія	21	місто Сізія
8	місто Адріана	22	місто Кілікія
9	Балканія	23	місто Сінопа
10	місто Сінопа	24	місто Трапезунд
11	Сардинія	25	місто Сігара
12	місто Трапезунд	26	місто Велетра
13	місто Філіппі	27	місто Мілу
14	місто Одрин	28	місто Валерія
		29	місто Габріана

- Римська територія у першій половині II ст. н. е.
- Інші країни
- Найбільші торговельно-римські міста
- Великі міста
- Інші міста
- Головні торговельно-судові морські шляхи
- Римські привокзальні укріплення
- Міста римізація латинів
- Назви римських провінцій
- Райони вирощування зернових культур
- Виноградарство
- Маслинництво
- Центри виробництва металевих виробів
- Центри суднобудування
- Розведення коней
- Центри виробництва напівпродуктів тварин

- Райони виробництва:
- зерно
 - вина
 - оліва
 - срібла
 - метали
 - мармур
 - бурштину
 - кош
- Центри виробництва:
- металевих виробів
 - суднобудування

КРИЗА РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

- Збитковість праці рабів призвела до появи **“рабів з хатинами”**: рабовласники наділяли рабів невеликими ділянками землі, дозволили заводити сім’ї, будувати житла, займатися ремеслом в обмін на частину прибутку.

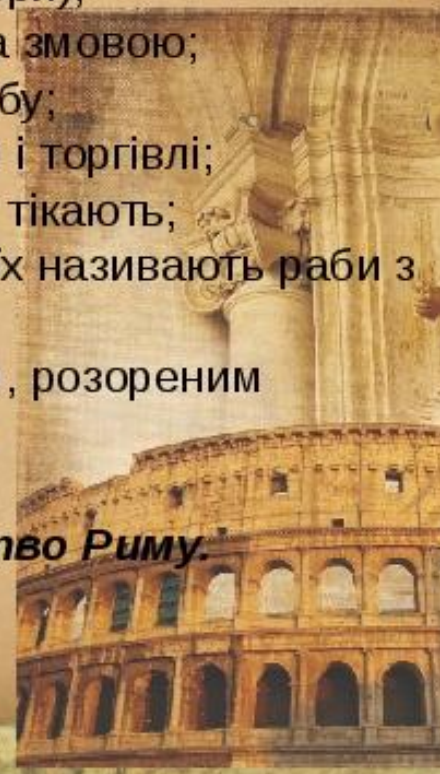
Поява *колонів* – вільних безземельних селян, які обробляли землю землевласника за частину врожаю.

1. КРИЗА РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Прояви кризи:

- Після смерті останнього представника династії Антонінів, армія або сенат призначають імператора («солдатський», «сенатський» імператори);
- Правителі змінюються кожні 2-3 роки в результаті вбивства за змовою;
- Підкорені народи постійно піднімаються на визвольну боротьбу;
- Землі приходять у запустіння, відбуваються занепад ремесел і торгівлі;
- Раби не зацікавлені результатами своєї праці, повстають або тікають;
- У III ст. землевласники починають роздавати рабам землю – їх називають раби з хатинками;
- Також надаються в оренду земельні ділянки вільним селянам, розореним городянам, збіднілим людям (орендарів називали колонами);

Проте, всі ці заходи не могли вивести із кризи господарство Риму.

ПОСЛАБЛЕННЯ ВЛАДИ ІМПЕРАТОРА

- Поява так званих *“сенатських”* (проголошених Сенатом) та *“солдатських”* (проголошених армією) імператорів, деякі з них не правили й одного року.

Це цікаво!

З 235 по 284 рр.
на імператорсько-
му престолі
побувало 22
особи.

Луцій Септимій Север (193 - 211)

- Захопив владу з допомогою армії.
- Щоб зміцнити своє становище, оголосив себе сином Марка Аврелія.
- Розпочав реформування армії.
- Помер у 211 р., залишивши двох синів-спадкоємців – **Цезаря Бассіана Каракаллу та Августа Гета.**

ЦЕЗАР БАССІАН КАРАКАЛЛА (211 - 217)

- Наказав убити свого брата Августа Гета.
- Правління було жорстоким.
- Дарував права громадянства жителям римських провінцій.
- Провів грошову реформу.
- Розбудовував дороги.
- У 212 – 216 рр. були збудовані громадські лазні – “терми Каракалли”.
- Його убив командир особистої охорони – **Марк Макрин.**

ЕЛАГАБАЛ (218 - 222)

- ❑ Солдати убили імператора **Марка Макрина** та проголосили імператором Елагабала.
- ❑ 14-річний імператор увійшов в історію не державними справами, а неймовірною жорстокістю та марнотратством.
- ❑ Дорого продавав усім бажаним звання та посади.
- ❑ Був убитий при повстанні солдат.

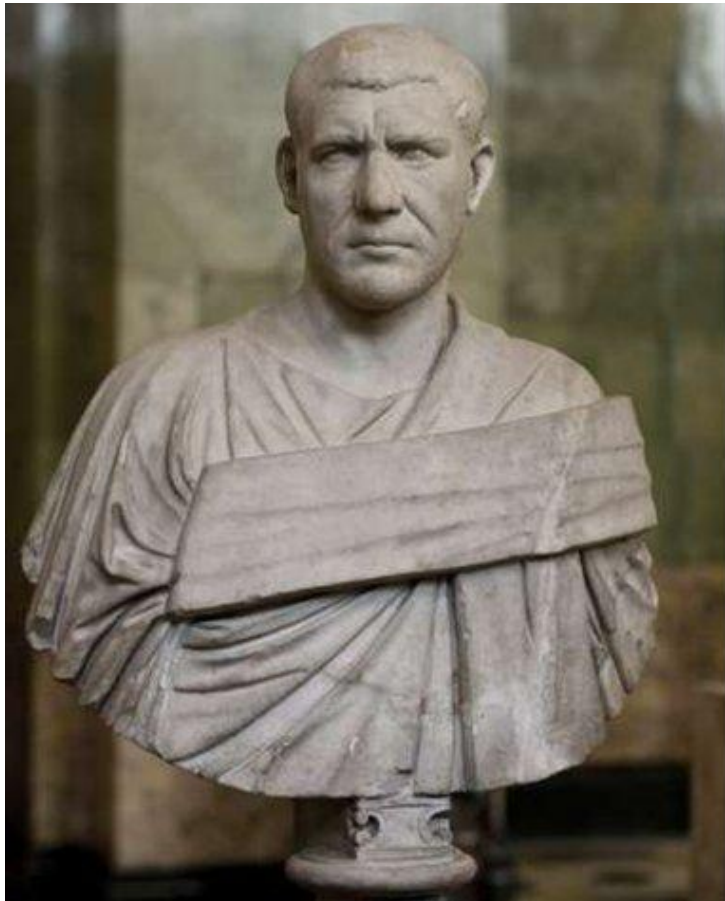
АЛЕКСАНДР СЕВЕР (222 - 235)

- Здобув гарну освіту, знав декілька мов.
- Скоротив витрати на утримання двору, провів грошову реформу.
- Відкрив нові навчальні заклади.
- Намагався укласти мир з персами та германцями.
- Був убитий солдатами, що не підтримали поглядів імператора.

- Солдатські імператори (235-268 рр.) – 17 імператорів. 16 з них були вбиті
- Іллірійські імператори (268-285) – 9 імператорів. 8 з них були вбиті або покінчили життя самогубством.

ІМПЕРАТОР ДІОКЛЕТІАН (284 - 305)

- Син вільновідпущеного з Далмації.
- Імператором був проголошений римськими легіонами.
- Імператорська влада за його правління стала абсолютною.
- У 305 р. добровільно зрікся влади.

- Домінант (у перекладі з лат. «панування») – форма правління державою, за якої влада імператора є необмеженою, а республіканські органи влади втрачають значення.

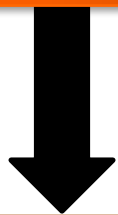

ДОМІНАТ ДІОКЛЕТІАНА.

- Державу поділено на чотири частини між двома співправителями — **августами** — і їхніми помічниками — **цезарями**.
- Сенатори залишалися привілейованим станом імперії, але не вирішували загальнодержавних питань.
- Рим втратив своє значення.

Діоклетіан –
август західної
частини імперії.

Гай Галерій

Максиміан –
східна частина
імперії.

**Флавій
Констанцій
Хлор**

Навіть в умовах поділу імперії, Діоклетіан залишався
одноосібним правителем з необмеженою владою.

Адміністративна реформа

- Провінції поділили на дрібніші частини.
- Кожні 10 – 12 провінцій об'єднувалися в *діоцези*, якими управляли намісники.
- Намісників позбавлено військової влади.

Військова реформа

- Армію поділено на частини:
 - *регулярні пересувні війська;*
 - *прикордонні й берегові війська.*
- Скасовано добровільну військову службу.

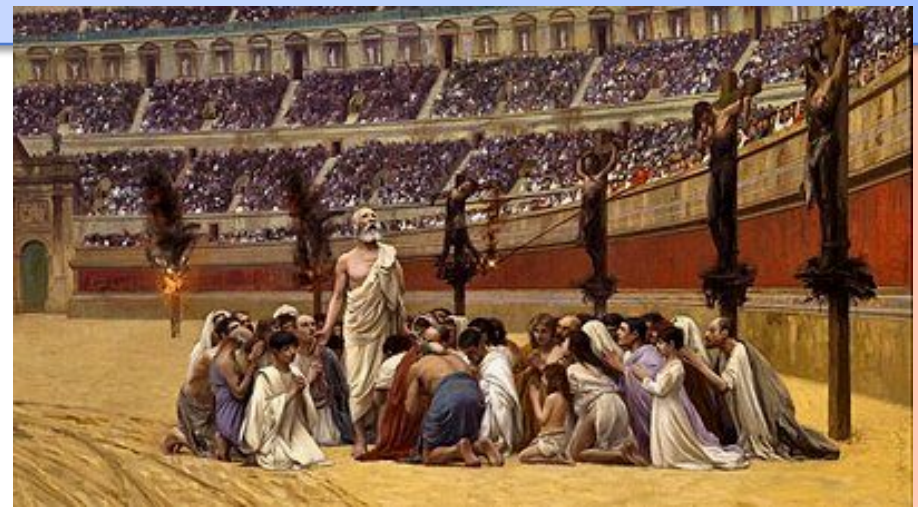

Фінансова реформа

- ▣ Видано закон про максимальні ціни, перевищення яких загрожувало смертною карою.
- ▣ Встановлено єдину в імперії зарплату.
- ▣ Проведено загальний перепис населення імперії.

Релігійна реформа

- ▣ Діоклетіан спробував запровадити єдиний для всієї імперії *культ особи імператора*, проти чого виступили християни.
- ▣ Видано закони проти християн, яких під загрозою смертної кари змушували зректися своєї віри.

Константин Великий Римський імператор з 306 до 337 рр.

- ❑ Замінив срібні гроші золотою монетою
- ❑ Заборонив ремісникам змінювати професію
- ❑ Прикріпив колонів до землі, а жителів міст — до житла
- ❑ Запровадив домініат
- ❑ Переніс столицю до Візантії
- ❑ Дарував християнам право вільно збиратися

330 Р. СТОЛИЦЮ РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ПЕРЕНЕСЛИ ДО КОНСТАНТИНОПОЛЯ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗМІНИ

- ❑ Велася успішна боротьба з варварами.
- ❑ Професія воїна стала спадковою; армія все більше поповнювалася варварами.
- ❑ Для впорядкування податкової системи мешканці міст прикріплювалися до місця проживання, а колони — до земельних ділянок.
- ❑ Упроваджено золоту монету — **солід**.

- Християнство визнано рівноправним з іншими релігіями імперії, а християнам, що постраждали від переслідувань, поверталось їхнє майно.

РЕЛІГІЙНА РЕФОРМА

Феодосій I Великий
Останній імператор
єдиної Римської
імперії у 379-395 рр.

У 395 р. його сини Гонорій і Аркадій на теренах колись єдиної імперії утворили дві держави: Західну Римську імперію зі столицею в Римі й Східну - зі столицею у Константинополі. Пізніше Східну Римську імперію почали називати Візантією - від назви міста Візантій.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Параграф 52 підручника

